
Inledning

I dagens sekulariserade, av naturvetenskaplig rationalitet genomsyrade samhällsklimat har mystiken alltmer trängts ut ur det offentliga samtalet. Den återfinns nu mest i de marginaliserade utkanterna, och har i allt större utsträckning kommit att betraktas som flum. Vi lever i en diskurs som enbart släpper in det redan kända, det väl beprövade och det naturvetenskapligt bevisade, som stänger sig mot andra möjligheter och utsikter, mot det andra, mot den Andre.

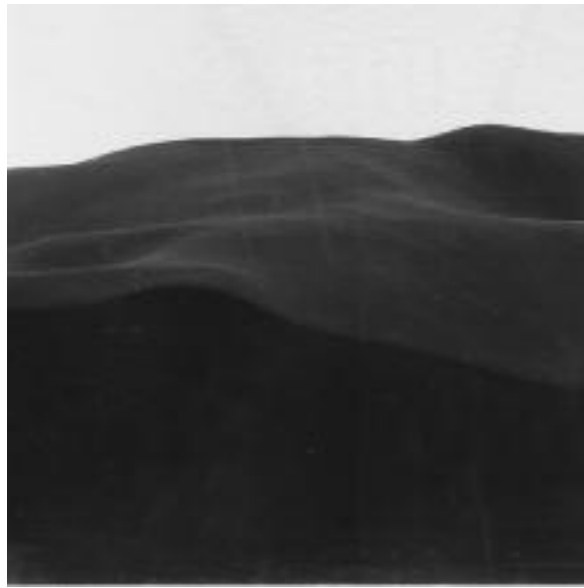
Mystiken handlar om det ännu-icke-kända, det ovissa och det ovetbara. Detta nummer av Divan kan ses som ett stillsamt försök att föra in det ännu-icke-kända, det ovissa och det ovetbara i det offentliga samtalet. Det har blivit ett nummer rikt på tankar som söker tänkare, för att parafarasera psykoanalytikern W. R. Bion, som i sin teoretiska utveckling alltmer kom att artikulera och söka införliva det element av mystik som återfinns i det psykoanalytiska tänkandet, liksom i psykoanalysens praktik.

Bions begrepp O – O som i ovetbart – löper som en varp genom numret. Bions originaltext, "O – omvandlingar av det gudomliga" är en hisnande meditation över tillvarons radikalt okända kärna. Även Ulf Lindbäck berör O i en artikel som utforskar

parallellerna mellan psykoanalysens och zenbuddhismens potentialer till gränsöverskridande. Jan Bärmarks text ger en informerad och ingående översikt över paralleller och skillnader mellan buddhism och psykoanalys via Bions O. Och som en hommage till den buddistiska traditionen presenteras en kort genomgång av dess känsliga psykologiska begreppsapparat, skriven av Klas Hagren.

Med stor lyhördhet utforskar David Titelman det suicidala sinnestillståndet i "Primo Levis ensamhet". Arne Jemstedt uppmärksammar i artikeln "Drömmens navel" den absolut okända kärna som återfinns i varje mänskligt subjekt, och i faran att försöka montera ner denna kärna i det psykoanalytiska mötet. Bengt Warren åskådliggör hur Freuds kluvna förhållande till fenomenet telepati gestaltar en klyvnad som löper likt en röd tråd, en spänning, genom hela Freuds produktion. Freud strävade efter att tillhöra det naturvetenskapliga etablissemangen, men var samtidigt kritisk till om psykoanalysens specifika vetenskaplighet kunde rymmas inom dess snäva gränser.

I sin text "Naturen älskar att dölja sig" (ett citat från Herakleitos) spårar författaren och filosofen Kate Larson olika sätt att förhålla sig till naturen. Med utgångspunkt i konst, litte-

Svart våg, stansgips,
rosco-färg 15x15x7, 2010

ratur och filosofi får vi ta del av uppmärksamhetens, observationens och mystikens attityder och sätt att relatera.

Hur och varifrån ska man tänka kroppen? Detta är den centrala frågan för de filosofiskt färgade fragment som poeten och, kanske, "kroppsmystikern" Magnus William-Olsson bidragit med till detta nummer och som han samlat under rubriken "Anteckningar om kroppen".

Numrets skönlitterära bidrag kommer från den ständigt aktuella Malmö-poeten Kristian Lundberg.

Bifogat till numret medföljer som separat häfte ett fullkomligt unikt perspektiv. Den franske filosofen Jean-Luc Nancy genomgick en hjärttransplantation och vittnar i en essä om hur "inkräktaren" (det främmande hjärtat) påverkat hans identitet och självuppfattning och lärt honom att öppenhet är ett grundvillkor i den mänskliga existensen.

"Seymour sa en gång att allt vi gör i hela vårt liv är att gå från ett litet stycke Helig Mark till nästa. Har han *aldrig* fel?" Med ett utrop av förtvivlan gränsande till jubel låter J. D. Salinger Buddy avsluta sin monolog om den äldre brodern Seymour, som tagit sitt liv och

lämnat sina syskon i trauma (*Res takbjälken högt timmermän och Seymour, en presentation*, 1963, svensk översättning 1964).

Numrets bildkonstnärer är Birgitta Silfverhielm och Joakim Eneroth. Med kameran som ett gemensamt medel åskådliggör de mentala tankefigurer och inre tillstånd, liksom självlysande ögonblick och utsnitt ur den yttre verkligheten, hämtade från så vitt skilda håll som Grönland och Indien. Även val av element för dem i olika riktning. Medan Eneroth söker den mark och de murar som bär – i ett av hans verk, *Delusion*, syns från ovan två tomma, stilla väntande tofflor – lockas Silfverhielm av det stora havets djup under ytan, av lekens och utforskandets svindlande poesi.

Seymour anvisar sina syskon en konkret praktik i tillvaron: att borsta skorna "för den Tjocka Tantens skull" – tanten, i meningen den som vi tenderar att ringakta, den Andre personifierad. Med andra ord: etiken är den djupa grund som litteraturen, zenbuddhismen och psykoanalysen delar.

För redaktionen
*Maria Yassa, Johan Eriksson,
John Swedenmark, Nina Weibull*